

◆◆◆ KÄFER ISTVÁN

Lexikonok békesszolgálati lehetősége

Magyar–szlovák jegyzetek Beke Margit kézikönyvéhez,
kitekintéssel a szlovák katolikus lexikonra*

IX.

O

Nem szerepel a szlovák lexikonban OBERT Sándor (1883–1938?), Bozók, Lédec plébánosa, OCHABA Alam. János (1866–1938?), Vittenc, Dejte plébánosa, aki magyar prédikációi ellenére bizonyára szlovákul is pasztorált, az ugyancsak szlovákul is pasztoráló OCHABA István (1813–1900), Nagytapolcsány plébánosa, OCHABA Pál (1877–1958), aki 1948-tól Nagyszombatban plébánoskodott.

OCSKOVSZKY, František (1816. január 29., Nagyszombat – 1898. január 30., Nagyszombat) nagyszombati prépost, esperes, helytörténész, író. A filozófiát Nagyszombatban, a teológiát Bécsben végezte. 1839. április 2-án szentelték pappá. Galántán (1839), Vágújhelyen (1840), Bazinban (1844) káplánkodott. 1844-ben Esztergomban levéltáros, szentszéki jegyző és titkár. 1850-ben adminisztrátor Tölgyesen és Bánkeszin. 1852-ben hitoktató Pesten, a Szent József Plébánia elemi iskolájában.¹ 1854-től Esztergomban a Bibliothéka könyvtárosa és a Prímási Világi Levéltár levéltárosa. 1857–1866 között az iskolai ügyek prímási titkára. 1863-ban pápai kamarás, 1871-ben nagyszombati kánok és plébános, 1885-ben prépost, esperes, az elemi iskolák felügyelője és a káptalani iskolák igazgatója. Egyértelműen szlovák volt, a *Lexikón...* szerint a szlovák Szent Adalbert Társaság alapí-

* Az I–VIII. rész a *Magyar Sion* 2013. évfolyamától folyamatosan jelent meg.

¹ A *Lexikón...*-ban 1850 előtt Budán.

tói közé tartozik, erről azonban sem a mi kézikönyvünk, sem a szlovák szakirodalom nem tud. Távol maradt a nemzeti súrlódásoktól, és valószínűleg ezért lett a társaság választmányi tagja is.

Művei:² 1. *Stálá památka, kteri welebnú Swátost Oltárnú poprve prigaji. Po gedném katolíckém farárowi z nemeckého preložená* [Állandó emlék, akik a méltóságos Oltáriszentséget először fogadták. Egy katolikus paptól németből fordítva] (Felix Wachter, w Trnawe 1839). 2. *Keresztény katolikus hitoktatás* (Nagyszombat 1842). 3. *Bibliai történetek* (Nagyszombat 1842). 4. *Historia Urbis Tyrnaviensis breviter adumbrata per devotum ejus filium...* (Tyrnaviae 1843). 5. *Bazin szabad királyi város története* (Nagyszombat 1844). 6. *Extractus benignum normalium resolutionum in publico-ecclesiasticis ad annum 1844...* (Tyrnaviae 1846). 7. *A keresztény élet és annak tökéletessége. Rodriguez után* (Nagyszombat 1851). 8. *A keresztény hitigazságok összefüggése a keresztény élettel* (Pest 1856). 9. *Memoria Basilicae Strigoniensis anno 1856. 31-a Augusti conecratar* (red.; Strigonii 1856).

Tanulmányok, cikkek: 1. *Róma művészi tekintetben*, in *Athenaeum* (1842). 2. *Római katakombák*, in *Athenaeum* (1842). 3. *Jejunium ecclesiasticum*, in *Fasciculi Ecclesiastici* (1842) 1. sz. 4. *Geramb apát és főügyvivője a trappista rendnek Rómában*, in *Religio és Nevelés* (1842) 1. sz. 5. *Egy célzt vesztett kísérlet Lammenais abbé megtérítésére*, in *Religio és Nevelés* (1842) 1. sz. 6. *Mezzofanti cardinalis*, in *Religio és Nevelés* (1843). 7. *Vélemény a primás szó miképi megmagyarításáról*, in *Religio és Nevelés* (1845). 8. *Az esztergomi főegyház könyvtára*, in *Religio* (1856) 1. sz. 9. *Co Jemen my chrámu božimu podlužní a co zase tento nám přináší. Na Porciunkulu* [Mivel tartozunk Isten templomának és az mit ad nekünk. Porciunkula-ra], in *Poklady kaz[ate]lníckeho řečníka* (1849-1851) 3. köt., 263-268.³

Irod. KOTVAN, Imrich, *Bibliografia bernolákovcov* (Martin 1957) 239-240; *Lexikón...* 1001-1002 (Ľubomír V. Prikryl); MKL (Viczián János).

OKÁNIK (OKÁNYIK), Ľudovít (1869. augusztus 15., Szokolca, Nyitra m. – 1944. március 21., Pozsony) kanonok, drámaíró, poli-

² Forrásainkban (RIZNER, L. V., *Bibliografia písomníctva slovenského... do r. 1900* [Martin 1929], *Lexikón...*, kézikönyvünk) eltérések vannak. Egy korai szlovák cikke csak a RIZNER-bibliográfiában szerepel.

tikus. Az elemi iskolát és a gimnázium alsó osztályait Szokolcán, a felsőket az esztergomi főgimnáziumban és az érseki líceumban végezte. A teológiát a budapesti egyetemen hallgatta, 1895-ben kánonjogi doktorátust szerzett. 1891. december 20-án szentelték pappá, és a főszékesegyház karkáplánja lett. 1890–1892-ben és 1895–1896-ban az Esztergomi Királyi Érseki Tanítóképző Intézetben német nyelvtanár volt. 1899. június 20-tól Szokolca esperes plébánosa, érseki biztos. 1919–1920-ban Nyitra megye ispánja, 1921-ben pozsonyi kanonok és apostoli protonotárius. 1930–1939 között pozsonyi városi plébános, 1923–1929-ben polgármester, 1925–1926-ban a csehszlovák nemzetgyűlés szenátora. A Záhorie/Hegyentúl szlovák kultúrájának szervezője. A mezőgazdaságban fogyasztási és hitelszövetkezeteket alapított. Már 1903-ban társalapítója volt a *Pokrok* [Haladás] c. szokolcai földműves hetilapnak.⁴ Sokat publikált. Esztergomban kánonjogi tanulmányokat adott ki, szerkesztette az *Esztergom* c. hetilapot, írásai jelentek meg a *Magyar Sion*, a *Magyar Allam*, a *Jó Pásztor*, a *Nyitrai megyei Szemle* c. periodikumokban. 1919-től részt vállalt a szlovák katolikus sajtó, a *Slovenské ľudové noviny* és a *Katolícke noviny* munkájában. Irodalmi tevékenységét vallási feladatnak tekintette, ezért számos népművelő jellegű színművet írt. Ezeket főként szokolcai műkedvelők adták elő. Ifjúsági színműveinek témája a karácsony, a felnőtteknek az alkoholizmus káros hatását hirdette. Egyetlen prózai művében Nagymoráviával kapcsolatos elképzeléseit jelenítette meg. Okánik a magyar–szlovák egyháztörténet legfontosabb képviselői közé tartozik. Feldolgozása azért is fontos, mert a szlovák lexikon pontatlanul ismeri magyar műveit, a mi kézikönyvünk pedig semmit sem közöl a szlovák katolikus művelődés területén kifejtett munkásságáról.

Művei: 1. *Az esztergomi tanítóképző intézet története* (Esztergom é.n.). 2. *A székeskáptalan ellenőrzési tiszte* (Esztergom 1896; *Magyar Sion* klny.). 3. *Az első vizit. Monológ* (Esztergom 1896). 4. *A művész fájdalma. Monológ* (Esztergom 1896). 5. *A párizsi éjszaka, vagy: Szökik a polgármester. Vigjáték 3 felvonásban* (Az esztergomi katolikus legényegylet mulattató könyvtára 3-5) (Esztergom 1897). 6. *Lepjük meg őket (Bohózat 1 felvonásban)* (Esztergom 1898). 7. *1848. Vagy az úr és jobbágy. Eredeti szo-*

³ A szlovák szakirodalomban is bizonytalan adat.

⁴ POTEMRA, Michal, *Bibliografia slovenských novín a časopisov do roku 1918* (Martin 1958) 88.

morújáték (Esztergom 1899) (A szabadságharc 50. évfordulója alkalmából az Esztergom-szentgyörgyemezei polgári olvasókör műkedvelői adták elő). 8. *Narodenie Pána* [Az Úr születése] (Skalica 1900). 9. *Vítazstvo Mesiasa* [A Messiás születése] (Skalica 1901). 10. *Príchod Spasiteľa* [A Megváltó érkezése] (Skalica 1902). 11. *Štedrý večer* [Szenteste] (Skalica 1903). 12. *Pán richtár* [Bíró úr] (Trnava 1910). 13. *Vianoce dietok* [Kisgyermekek karácsonya] (Skalica 1914). 14. *Mária zvíťazila* [Mária győzött] (Skalica 1919). 15. *Katolíckym Slovákom* [A katolikus szlovákoknak] (Bratislava 1920). 16. *Katolíckym Slovákom v Amerike* [Az amerikai katolikus szlovákoknak] (Bratislava 1920). 17. *Povesti hradu Nitrianskeho* [A Nyitrai vár elbeszélései] (Skalica 1921).

Irod.: PAŠTEKA, J., *Slovenská dramatika v epoche realizmu* [A szlovák dráma a realizmus korában] (Bratislava 1990) 142-151; MKL IX, 962-963 (Viczián János); *Lexikón...* 1003-1004 (Eva Fordinálová).

Nem került a *Lexikón...*-ba OLÁH István (1882–1917), Muzsla, Udvard, Naszvad káplánja, OLÁH Miklós (1845–1910), Pudmeric káplánja, Jókó plébánosa, OLGYAY Béla (1842–1026), Jóka plébánosa, OLGYAY Vince (1914–?), Magyardiószeg káplánja.

ONDREJKOVICS János (1814. március 15., Znióváralja, Turóc m. – 1895. szeptember 13., [Garam]Szentbenedek, Bars m.). Vácott végezte a filozófiát mint piarista, a teológiát Nyitrán kezdte, és esztergomi egyházmegye kispapként Nagyszombatban fejezte be, ahol 1836. október 28-án pappá szentelték. Káplánkodott Ipolyföldemesen, Aranyosmaróton, Kisapátiban, Bozókön és Szentbenedeken. 1840-től plébános Dömösön,⁵ végül Tölgyesen, 1870-től nyugdíjas. A *Lexikón...* viszonylag részletesen ír róla, nyilván születési helye okán, pedig nem tartozik a szlovakológia jelentős személyiségei közé, és nem jegyzi Rizner bibliográfiája sem.

Művei: 1. *Egyházi beszéd... Bars vármegyének hála-ünnepén...* (Nyitra 1845). 2. *Örömlant... Ivánkai Tóth Imre úrnak, midőn a*

⁵ A *Lexikón...* szerint Deménd (Demandice) községben.

⁶ Kézikönyvünkben a helyes Vasberzence Vaségetőre magyarítva szerepel, Kicó pedig eredetileg Szkicó volt.

⁷ Kézikönyvünk szerint okt. 30., de olyan jeles szlovák személyről van szó, hogy valamennyi vitás vagy nálunk hiányzó adat esetében a *Lexikón...* mérvadó.

⁸ A *Hodrusbánya* helynevet csak 1952–1971 között használták *Banská Hodruša* formában. A születési hely pontosan Alsóhámor. Vö. MAJTÁN, Milan, *Názvy obcí Slovenskej republiky (Vývin v*

budamelléki B. Szűz Mária szigeteni sz. Mihály főangyalról nevezett apátáé igtattatnék (Nyitra 1846). 3. *Monumentum pietatis in solenni Joanne Simor... inaugurationis festivitata positum, nomine Districtus VADiaconalis szalkaensis. Vate Joanne Ondrejko-vics...* (Strigonií 1867). 4. *Pium augurium in memoriam... papae Pii IX.... die 3. Junii Anni 1877 celebrati in tesseram inconcussae fidelitatis Comitatus Honthensis fidelium devotissime dicatum* (Strigonií 1877). 5. *Egyházi beszéd... Bars megyének hálaünnepén... Sz. Benedek város halomormán* (Budapest 1881).

Irod.: *Lexikón...* 1013 (Hadrián Radváni).

Nem található a szlovák kézikönyvben ORAVETZ Mihály (1894–1938?), Lozornó plébánosa, ORBÁN Konstantin (1874–1927 e.), Cseszte plébánosa, ORLICZKY Xav. Ferenc (1852–1909), Závada, majd Szilincs plébánosa, OROSS Elek (1893–1977), aki Párkányban volt adminisztrátor, majd Révkomáromban, a kisszemináriumban káplánkodott, a csehszlovák állampolgárságától megfosztott OROSZLÁNY György (1917–1945 u.), Pered káplánja, ORSZÁGH Elek (1885–1966), Szkicó, Lédec adminisztrátora.⁶

OSVALD, František Richard (1845. október 3.,⁷ Alsóhámor,⁸ Hont m. – 1926. április 14., Nagyszombat) általános helynök, nagyszombati kanonok, művelődéstörténész. Selmecbányán és Nagyszombatban végezte a középiskolát, a teológiát Esztergomban. 1869. július 25-én szentelték pappá. Kápláni szolgálati helyei: Óbars, Drégelypalánk (1870), Majtény (1876), 1888-tól adminisztrátor, majd 1907-től plébános Tepla⁹ községben. 1916-tól Nagyszombatban működött a Szent Miklós nagyszombati társaskáptalan kanonokjaként, majd Csernoch János ún. nagyszombati érseki vikáriussá nevezte ki. Ez a tisztség az érsekség és a káptalan Esztergomba való visszaköltözése óta létezett. Oswald lett Pavol Jantausch püspök, az 1922-ben Csehszlovákiában létrejött Nagyszombati Apostoli Adminisztratúra első adminisztrátorának vikárius generálisa apostoli protonotárius kanonokként.¹⁰ A szlovák egyház- és művelődéstörténet legnagyobb, meghatározó

rokoch 1773-1997 (Bratislava 1998) 632.

⁹ A község régi magyar alakja Tepla, Tyepła volt. 1892–1902 között *Lengére*, 1907-ben *Teplafőre* magyarították. Vö. MAJTÁN 1816.

¹⁰ A mi kézikönyvünkben ez áll: „1921. december 30-án esztergomi apostoli protonotárius kanonokká nevezte ki Csernoch János érsek.” A *Lexikón...*-ban: „Kanonoknak nevezték ki, és Csehszlovákia magalakulása után generális vikáriusnak bízták meg és az Esztergomi Főegyházmegye azon részének irányításával, amely Szlovákia területe lett.” Vö. *Katolícke Slovensko 833-1933*

egyeniségei közé tartozik. Munkásságának jelentősebb része területi, tartalmi, sőt nyelvi hungarikum is, de mindenképpen a magyaroszlavakológia fontos területe. Kézikönyvünk dicséretesen jegyzi meg, hogy „buzgó művelője a szlovák irodalomnak”. Ennek részletesebb bemutatására szolgál a *Lexikón...* szócikke és a kézikönyvünkben található hibák javítása. Művei, főként cikkei csak erősen válogatva kerülhettek ebbe a felsorolásba. Irodalom- és kultúraszervező tevékenysége során a Szent Adalbert Társulat alapítója, igazgatója, 1918–1926 között elnöke, később tiszteletbeli elnöke volt, ugyanígy az újjászervezett Matica slovenskának. 1919–1926 között a Muzeálna slovenská spoločnosť [Szlovák Múzeumi Egylet] elnöke. Katolikus papként szolgálta nemzete érdekeit is, és szenátori tagságot vállalt a Csehszlovák Nemzetgyűlésben a Szlovák Néppárt színeiben. Irodalmi munkássága ifjúkori alkalmi versekkel kezdődött, majd irodalomtörténeti, kritikai publikációkkal folytatódott, és igen sokat foglalkozott a szlovák papok beszédkultúrájának ápolásával. Szerkesztette a *Kazateľňa* [A Szószék] c. folyóiratot, 1890–1908 között *Literárne listy* [Irodalmi Lapok] címmel. Az első katolikus szlovák irodalmi társaság, a *Tovaryštvo* centenáriuma háromkötetes almanachot adott ki (1893, 1895, 1900) a szlovák katolikus papok publikációs tevékenységének előmozdítására. Ebben az időben számos paptársából az ún. Osvald-csoport alakult ki körülötte. Alig akadt egykorú szlovák periodikum, amelyben ne publikált volna, ugyanígy szerkesztőként minden jelentős szlovák katolikus kiadványt gondozott, főként a Szentírás fordítását. Monográfiája hozzájárul a magyar egyház történetéhez is, hiszen például a Szent Adalbert Társulat ügyei Simor János, Vaszary Kolos érseksége idején közös feldolgozásra várnak,¹¹ ugyanígy az a tény, hogy Csernoch János nem véletlenül őt nevezte ki 100 évvel ezelőtt nagyszombati vikáriusnak.

Művei: 1. *Kto je pán vo škole, či pán farár a či pán slúžny?* [Ki az úr az iskolában, a plébános úr vagy a szolgabíró úr?] (Skalica 1869). 2. *Pamätník slovenských poslucháčov kat. bohoslovnia k tisícročnej oslavy svätého Cyrilla* [Szlovák katolikus teológus hallgatók emlékkönyve Szent Cirill ezredéves ünnepelésére] (szerk.; Skalica 1869). 3. *Reholníci* [Szerzetesek] (Pešť 1870). 4. RIPPÉL, Gregor, *Zrkadlo učenia katolíckeho vo svätých obradoch*

(Trnava 1933) 90.

¹¹ Vö. HANAKOVIČ, Štefan, *Dejiny Spolku svätého Vojtecha* [A Szent Adalbert Társulat története]

[A katolikus tanítás tükre a szent szertartásokban] (ford.; I. Pešť 1873, II. Budapešť 1875, III. Trnava 1878). 5. *Ruženec* [A rózsafüzér] (Trnava 1877). 6. *Čítania, listy a evangelia...* [Olvasmányok, levelek és evangéliumok...] (Trnava 1877). 7. MARTIN, Konrád, *Krásy sv. Ruženca. Poslovenčila cirk. Literárna škola slovenská na semeništi ostrihomskom* [A Rózsafüzér szépségei. Szlovákra fordította az esztergomi szlovák egyházi irodalmi iskola] (szerk.; Trnava 1879). 8. *Len jedno je potrebné Lk 10,42* [Csak egy a szükséges] (Turč. Sv. Martin 1881). 9. *Obradoslovie. Liturgica* [Szertartástan] (Turč. Sv. Martin 1882). 10. *Živý Ruženec* [Élő Rózsafüzér] (Turč. Sv. Martin 1884). 11. *Kňaz katolícky – pravý dobrodinec spoločnosti. Reč o päťadvaciatročnom jubileu... Neir Pristryák, námest. vicearchidiakona škôldozorca v okrese vrábeľskom a farára vo Vrábľoch. Dňa 19. apríla 1885* [A Katolikus pap – a társadalom igazi jótevője... Beszéd Neit Pristryák, a verebélyi járás tanfelügyelője helyettes főesperes, verebélyi plébános huszonöt éves jubileumáról] (Turč. Sv. Martin 1885). 12. *Od kolísky. Listy kmotrovi o tom, že deti treba zavčasu vychovávať nábožensky* [A bölcsőtől. Levelek a keresztpáának aról, hogy a gyermekét idejekorán kell vallásosan nevelni] (Ružomberok 1889). 13. [HUCK, E.], *Priprava k prvej svätej spovedi v hotových katechesách* [Felkészítés az első szentgyónásra kész tételekben] (Skalica 1890). 14. *Praktická rukoväť k vysvetľovaniu Malého Katechismu pre dietky* [Gyakorlati kézikönyv a Kiskatekizmus magyarázatára a kisgyermekeknek] (Turč. Sv. Martin 1891). 15. ZÁDORI János, *Boh moja nádej. Modlitebná kniha pre katolíkov* [Isten a reményem. Imakönyv katolikusoknak] (Pešťbudín-Vinterberg 1900). 16. *Anjelíčok. Modlitebná knižka pre zbožné dietky* [Kisangyal. Imakönyv vallásos gyermeknek] (Pešťbudín-Vinterberg 1891). 17. STOLZ, Alban, *Ruženecova knižočka* [Rózsafüzér könyvecske] (Turčiansky Sv. Martin 1895). 18. *Hrsti príkladov, ktoré do snopku viazané nakladá a do stodolôček kresťanského ľudu slovenského svázaža F. R. O.* [Máréknyi példabeszéd, amit kévékbe kötve a szlovák keresztény nép csűrjeibe rak F.R.O.] (Ružomberok 1896).

Cikkek:¹² 1. *Len niekoľko slov ku našemu ľudu*, in *Pešťbudínske vedomosti* (1867) 103. sz. 2. *Naše národno-politické stránky a slovenská literatúra I, II* [Nemzeti politikai pártjaink és a szlo-

(Trnava 2005) 151-157.

¹² A válogatás szempontjai: népművelés, egyháztörténet, nemzeti kérdés.

vák irodalom], in *Slovenské noviny* (1870) 86., 87. sz. 3. *Úvod kresťanskej matky po pôrode* [A keresztény édesanya a szülés után], in *Kazateľ* (1887). 71. 4. *Prosíme, aby si klerici na seminároch vzdelávali i v slovenskej reči* [Kérjük, hogy a kispapok a szemináriumokban szlovák nyelven is tanulhassanak], in *Katolícke noviny* (1889) 1. sz. 5. *Následky zanedbávania reči slovenskej v seminároch* [A szlovák nyelv elhanyagolásának következményei a szemináriumokban], in *Katolícke noviny* (1889) 9. sz. 6. *Dovoľte v seminároch učiť sa reči slovenskej* [Engedjék a szemináriumokban a szlovák nyelv tanulását], in *Katolícke noviny* (1889) 11. sz. 7. *Kňazi neznajúci slovensky* [A szlovákul nem tudó papok], in *Katolícke noviny* (1889) 23. sz. 8. *Poznámky k dejinám našej spisby (Slovenské rukopisy)* [Jegyzetek írásbeliségünk történetéhez (Szlovák kéziratok)], in *Literárne listy* (1893) 4. sz. 9. *Slovenské hlasy o civilnom manželstve* [Szlovák hangok a polgári házasságról], in *Literárne listy* (1895) 4. sz. 10. *Či klerici v Trnave r. 1805. hrali slovenské divadlo?* [Tartottak-e kispapok 1805-ben szlovák színelőadást Nagyszombatban?], in *Literárne listy* (1895) 5. sz. 11. *Ucta P.M. vo svete a v Uhrách* [Szűz Mária tisztelete a világon és Magyarhonban], in *Kazateľňa* (1895) 290. 12. *Hlinka, Andrej: Ako založíme gazdovskopotravný a úverný spolok?* (Rec.) [Hogyan alapítunk élelmiszergazdasági és hitelszövetkezetet?], in *Literárne listy* (1896) 2. sz. 13. *Naši vedeckí mužovia v cudzine* [Tudós férfiaiunk idegenben], in *Literárne listy* (1898) 1. sz.

Irod.: BAGIN, A., *Vybrané kapitoly zo slovenských cirkevných dejín* [Válogatott fejezetek a szlovák irodalom történetéből (Bratislava-Trnava 1980)]; BLAHO, P., *Nezabúdky zo seminárskeho života* [Nefelejcek a szemináriumi életből], in *Katolícke noviny* (1892) 24-25. sz.; RIES, V., *Františkoly Richard Osvald* (Trnava 1939); VLČEK, J., *Dejiny literatúry slovenskej* [A szlovák irodalom története] (Turč. Sv. Martin 1890); *Lexikón...* 1023-1025 (Karol Petrovský).

Nem került a szlovák lexikonba a biztosan szlovákul pasztoráló OSZTITI Ambrus (1885–1937), Pudmeric és Horvátgurab plébánosa, OSZVALD (Hurban) Nep. János (1838–1901), Ólehota, Budmeric plébánosa, OZORAI János (1863–1941), Helemba, Besenyő plébánosa.

¹³ A *Lexikón...* szerint szept. 25.

¹⁴ A szlovák lexikonban következtetlenül használják a Pešť/Budapest helynevet.

P

Hiányzik a *Lexikon...*-ből PACHMANN Imre (1840–1898), (Nyitra)Pásztó plébánosa, PAKSY László (1911–1976), Pozsony-Blumentál plébánosa, akit Nagycsalomjáról kiutasítottak.

PALÁSTHY Pál (1825. március 29., Magyarizsép, Zemplén m. – 1899. szeptember 24.,¹³ Esztergom) esztergomi kanonok, segédpüspök. Kassán járt gimnáziumba, a teológiát Pesten¹⁴ végezte, ahol 1848. június 10-én szentelték pappá. Teológiai doktorátusát a bécsi Augustineumban szerezte. Szolgálati helyei: Sátoraljaúj hely (káplán), Kassa (szemináriumi spirituális), Pest (1885) egyetemi tanár, (1861) a Hittudományi Kar dékánja. Esztergom (1871) kanonok, Nyitra (1881) főesperes. 1886. május 9-én Esztergomban püspökké szentelték. Vagyonát az Esztergomi Egyházmegye plébániáinak segítésére, illetve a káptalanra hagyta. 1864–1868 között a *Religio* szerkesztője is volt. Kifejezett szlovakológiai vonatkozásai nincsenek munkásságának, a Rizner-bibliográfia nem is jegyzi. Nyilván a szlovák nemzeti bibliográfia területi elvei szerint került a *Lexikon...*-ba, bár bizonyára nem véletlen, hogy püspökké szentelésekor az a Boltizár József is az asszisztencia tagja volt, akinek jeles szlovák vonatkozásai a Felföld közösségére utalnak.¹⁵ Tanulmányainak zöme a *Religióban* jelent meg.

Művei: 1. *Theologia morum catholica* I-II (Ratisbonae 1861). 2. *Gyászbeszéd Fábry Ignác kassai püspök temetése alkalmából, Kassán 1861. júl. 1.* (Pest 1867). 3. *A polgári házasság* (Esztergom 1868). 4. *Palásthyak* I-III (Budapest 1890-1891).

Irod.: *Lexikon...* 1032. (Vojtech Strelka); MKL X (Viczián János).

Nem került a szlovák lexikonba PALIK Vendel (1887–1912), Udvard káplánja, PÁLKA József (1897–1918), Selmecebánya káplánja, PALKOVICH István (1844–1910), Bazin káplánja, a pozsonyi Szent Márton-székesegyház plébánosa.¹⁶

¹³ Vö. *Magyar Sion* (2013) 2/235-236.

¹⁶ A mi kézikönyvünkben itt nem a megszokott magyarított *Jókút*, hanem helyesen az eredeti *Kutti*

PALKOVICH Győző (1850. október 17., Esztergom – 1930. április 24., Gúta, Komárom m.) esperes plébános, politikus. A filozófiát és a teológiát Esztergomban végezte. 1873. augusztus 24-én szentelték pappá. Egeg (1875), Balassagyarmat¹⁷ káplánja (1877), plébános Ipolyságon, Esztergom-Szentgyörgymezőn (1881), Gútán (1886), 1890–1916 között a Komáromi Espereskerület esperese. 1919 novemberében vezetésével készült jelentés Csernoch Jánosnak a csehszlovák hatóságok intézkedéseiről. Ő lett a csehszlovákiai magyar katolikusság egyik vezető politikusa, aki az Országos Keresztényszocialista Párt elnökségi tagja és 1920–1925 között nemzetgyűlési képviselője volt. A *Lexikon...* szerint kiutasították az országból, a mi kézikönyvünk pedig semmit sem közöl politikai tevékenységéről, és 1930-ig Gútán tartja nyilván. Munkásságának igen fontos része a magyar oktatásügy és papképzés, különösen a komáromi kisszeminarium és a Nagyszombati Magyar Egyházirodalmi Iskola. Mind a magyar, mind a szlovák kézikönyv hiányosságai és hibái jelzik életműve feldolgozásának szükségességét.

Művei: 1. *Részletes tan- és óra tervek a kath. népiskolákban végzendő hittani anyag feldolgozásához* (Esztergom 1893). 2. *Részletes tantervek a népiskolai tantárgyak feldolgozásához, tekintettel a különböző iskolákra* (Esztergom 1893). 3. *Katolikus hitelemzések* (Bratislava 1927).

Irod.: KOMORA, P., *Maďarské buržoázne strany na Slovensku (1919–1929)* [Magyar burzsoá pártok Szlovákiában], in *Zborník FF UK, Historica* (1969) 106-107; *Lexikon...* 1037-1038 (Lubomír V. Prikryl); MKL X, 467 (Viczián János); SZTYAHULA László, *A csehszlovákiai magyar katolikus egyház története 1918–1950* (Kéménd 2013) 47-48, 57-58.

Nem került a szlovák lexikonba PALOVCSIK József (1892–1938?), Mونسzentjános anabaptistáinak lelkésze, Kisbáb, Zsitvaapáti plébánosa, PALUGYAY Nep. János (1823–1891), Korompa, Szered káplánja, Kisbáb plébánosa, a bizonyára szlovákul is pasztoráló PÁNIK Antal (1889–1938?), Schweinzbach,¹⁸ majd Moraván plébánosa, PÁNYIK József (1906–1993), aki Egyházgellén is káplánkodott, PAPÁNEK Márk (1823–1911), Nagyabony, Alsónyárasd plébánosa.

szerepel.

¹⁷ A kézikönyvünkben szereplő *Vadkert* és *Patak* nehezen határozható meg.

¹⁸ A magyarított *Hattyúpatak* eredeti neve.

¹⁹ Az együttműködés a Zelligerekkel a szlovák vonatkozásokra utal.

PÁPAY (PAPÁNEK) Ferenc (1861. szeptember 1., Laksárújfalu, Pozsony m., – 1942. március 18., Bp.) plébános, pedagógus. Pozsonyban, Budapesten és Nagyszombatban járt középiskolába, a teológiát Esztergomban végezte. 1885. ápr. 15-én szentelték pappá. Budapest-Terézvárosban lett káplán, majd 1915-ben plébános. 1900-ban magyarosította nevét, szlovák nyelvismeretét azonban bizonyára felhasználta plébániája szlovák híveinek pasztorálásában.¹⁹

Műve: *Üdvösség útja. Oktató és imádságos könyv felnőttebb kath. leányok számára.* (Zelliger Vilmossal; Budapest 1899).

Irod.: *Lexikon...* 1045-1046; MKL X, 577-578 (Viczián János).

Nincs a szlovák lexikonban a volt piarista PARA András (1871–1939), aki Szentgyörgyön, Selmecbányán és Podolinban is tanított, PASTIRIK Ernő (1890–1938?), Lamacs, Lukanénye plébánosa, a Kékkői Espereskerület esperese, PÁSZTOR János (1846–1906), Keszegfalva, Nagylég plébánosa, PÁSZTOR Valér (1893–1945?), Szelőce plébánosa, PATAK, Nep. János (1819–1896), Szklabonya plébánosa, a Kékkői Espereskerület esperese, PÁTHY Gyula (1877–1914), Velcsic²⁰ plébánosa, PATAKY Sándor, Nagyke-resekény plébánosa, PAUER Károly (1881–1929), Kőhidgyarmat plébánosa, a Párkányi Espereskerület espereshelyettese, a minden bizonnyal szlovákul is pasztoráló PAULIK Mihály (1892–?), Zboró, Zavar plébánosa, tanfelügyelő, a szintén szlovákul is pasztoráló PAULOVICH Géza Viktor (1872–1903), Koldpach-Perg²¹ adminisztrátora, PAULOVICS József (1853–1917) Viszoka²² plébánosa, PAULOVITS Pál (1854–1922), Alsórécsény plébánosa, PAVETITS Lajos (1886–1963), Ciffer plébánosa, PAVLOVSZKY Károly (1912–1899), Kápolna plébánosa.

PAXY László (1920. október 31., Besenyő,²³ Bars m. – 2002. november 10., Egyházfa, Pozsony m.) esperes, plébános, író. A komáromi bencéseknél érettségizett, a teológiát Esztergomban végezte, ahol 1944. jún. 18-án pappá szentelték. Kápláni szolgálati helyei: Nagymaros, Kőhidgyarmat, Komját, Ludány, Kisapáti, Mellek, plébánosi helyei: Felsősipék, Helemba, Újbars, (Pozsony)Eperjes, Egyházfa. A csehszlovák hatóságok 1946-ban bebörtönözték, de szlovák hívei néhány hónap után kiszabadították.

²⁰ *Velséc* eredeti magyar neve.

²¹ *Tópatak-Hegyház* eredeti magyar neve.

²² A magyarított *Magaslak* eredeti magyar neve.

²³ *Zsitvabesenyő* eredeti magyar neve.

A *Remény* c., ma is megjelenő hetilap alapítóinak egyike. Mindenképpen helye lenne a szlovák katolikus lexikonban. Munkái az egyháztörténet forrásául is szolgálnak.

Művei: 1. *Testvérek Krisztusban. Egy szlovákiai magyar pap önéletrajza* (Budapest 1991) 2. *Régi és új históriák* (Lilium Aurum, Dunaszerdahely 1993) 3. *Arccal vagy háttal Isten felé* (Lilium Aurum, Dunaszerdahely 1994)

Irod.: MKL X, 702; *Beszélgetés Paxy László esperessel emberségről, kereszténységről, magyarságról*, in *Új Szó* (1991. dec. 23.); SZTYAHULA László, *A csehszlovákiai magyar katolikus egyház története 1918-1950* (Kéménd 2013) 140.

Nincs a *Lexikon...*-ban PÁZMÁNY Adolf (1847–1921), Csütörtök plébánosa, feltűnően hiányzik PÁZMÁNY Károly (1845–1903) pozsonyi kanonok, a bizonyára szlovákul is pasztoráló PAZSITNY Pál (1850–1917), aki Radosóc, Vágszerdahely, Bucsány szolgálati helyeken működött, PÉCSI Gusztáv (1874–1947) professzor, lapkiadó, cenzor, Nagyölvéd plébánosa.

PECZKÓ Antal (1855. május 15., Nagyszombat, Pozsony m. – 1925. június 17., Bresztovány, Pozsony m.) esperes plébános, pedagógus, egyházi író. Nagyszombatban végezte a középiskolát, a pedagógiát és a teológiát Budapesten. 1878. június 21-én szentelték pappá. 1879-ben káplán Tótmegyeren, majd Nagyszombatban, ahol a tanítóképző tanára. 1883-tól plébános Nagybresztoványban, 1910-től kerületi esperes. Működése mindenképpen a szlovák nemzeti bibliográfia része, hiszen írásai zöme a mai Szlovákia területén jelent meg, főként Nagyszombatban. A szlovák lexikon szerint „Szlovákiában működő magyar egyházi író”. Szerepeltetése jelzi eljövendő közös feladatainkat, hiszen kézikönyveink, különösen a szlovákok rendkívül következtelenek és követhetetlenek, főként névhasználatukban és a nemzetiség meghatározásában, nálunk pedig a szlovák vonatkozások hiányoznak.

Cikkeiből: 1. *Nagy Lajos királynak emlékezete*, in *Pozsonyvidéki Lapok* (1882). 2. *A nagyszombati gyermekkert ünnepélye*, in *Népnevelő* (1884). 3. *Aphorizmák az országos kiállítás nevelésügyi osztályáról*, in *Pozsonyvidéki Lapok* (1885). 4. *Néhány óra a lipótvári kir. országos Fegyházban*, in *Pozsonyvidéki Lapok* (1885). 5. *Közművelődési egyesületünk*, in *Nagyszombati Hetilap*

²⁴ *Rózsavölgy* eredeti neve.

²⁵ *Morvamogyoród* eredeti magyar neve.

(1886). 6. *A statistika fontossága*, in *Nagyszombati Hetilap* (1886). 7. *Kis Róma bíboros főpásztorunk aranyáldozatánál*, in *Religio* (1886) 2. sz. 8. *Az érdem jutalma. Zelliger Józsefről*, in *Religio* (1887) 2. sz. 9. *Templom és iskola*, in *Magyar Állam* (1891) 178. sz.

Irod.: *Lexikón...* 1064 (Ján Letz).

Nem került a szlovák lexikonba PEHATSEK Artúr (1850–1926), Litava plébánosa, PELCZER Lipót (1851–1921), Kéménd plébánosa, PELIKÁN Ferenc Krizosztóm (1867–1911), Szentantal káplánja, pozsonyi hittanár, PERCZELY Károly (1867–1917), nagyszombati káplán, Rosindol²⁴ plébánosa, PESEK Antal (1876–1948), Özdöge adminisztrátora, a szlovákul is pasztoráló PETRÁS József, Garamszentbenedek káplánja, Dömös plébánosa, ugyanígy PETRÁS Lajos (1882–1923), (Pozsony)Almás plébánosa.

PETRÁŠEK, August (1879. szeptember 18., Morvalieszkó,²⁵ Trencsén m. – 1944. október 10.,²⁶ Bazin, Pozsony m.) szlovák plébános, politikus. Trencsénben, Nyitrán és Esztergomban járt középiskolába, a teológiát Esztergomban végezte. A kánoni kor elérése előtt hitoktató volt Budapesten. 1902. június 21-én szentelték pappá. Kápláni szolgálati helyei: Egyházfa, Nagysurány (1904), Komját (1905), Bakabánya (1906), majd 1909-től plébános. 1916-tól plébános Lakácson, majd (Nyitra)Egerszegen és Bazinban. Kézikönyvünk semmit sem közöl politikai tevékenységéről. A *Lexikón...* szerint az Országos Katolikus Néppártban működött, majd 1918 után annak utódpártjában, a csehszlovák-ellenes Országos Keresztényszocialista Párt szlovák szekciójában, amelynek 1923-ban alelnöke lett. A párt kongresszusán 1923-ban azzal gúnyolta a Csehországból érkező értelmiséget, hogy kétes értékű és erkölcsű pincérek, hivatalosok stb. áramlottak velük. Tevékenységének feldolgozása kötelező feladat, hiszen olyan szlovák papról van szó, aki mindvégig a régi rendszer híve maradt.

Irod.: KOMORA, P., *Maďarské buržoázne strany na Slovensku (1918–1929)* [Magyar burzsoá pártok Szlovákiában], in *Zborník FF UK, Historica* (1969) 106-107; *Lexikón...* 1075 (Lubomír V. Prikryl).

²⁶ A *Lexikón...* szerint.

²⁷ *Vágnedec* eredeti magyar neve.

Nem szerepel a szlovák lexikonban PETREK József (1888–1938?), Nadlány plébánosa, PETRESSÉL János (1896–1945?), Ipolyság, majd Udvard plébánosa, PETRIK Ferenc (1855–1923) esperes, Szuha plébánosa, PETROVICS Lőrinc (1891–1938?), PEZENHOFFER Antal (1893–1973), Szuha plébánosa, Érsekújvár és Párkány káplánja, PFLEGER Mihály (1837–1894), Kürt plébánosa, PINTÉR Antal Rafael (1864–1925) pozsonyi hittanár, író, PINTÉR Károly (1860–1931), a Szentbenedeki Espereskerület esperese, PIRY József (1918–2000?), Egbell, Egeg plébánosa, PISZTL Károly (1843–1903), Bori, majd Nyitrasárfő plébánosa, PITTHORT László (1858–1935?), Detreközszentmiklós, Pernek plébánosa, aki nyilván szlovákul is pasztorált, a szlovákul is beszélő PIVARCSI István (1887–1958), aki Aranyosmaróton hitoktatott, PLATTHY Zsigmond (1863–1938?), Bazin plébánosa.

PLECHLO, Vojtech (1876. december 24., Nagyszombat – 1958. február 17., Nagyszombat) szlovák plébános, politikus. Nagyszombatban járt gimnáziumba, a teológiát Esztergomban, az érseki szemináriumban végezte. Egy évig hitoktató volt Budapesten, majd 1899. június 27-én Esztergomban pappá szentelték. 1904-ig Jabloncán, Ürményben, Nagyszombatban káplánkodott, majd Alsódombó plébánosa lett. Mivel életéről és munkásságáról kézikönyvünk nem tud, azt a *Lexikón...* szerint foglaljuk össze. Korán bekapcsolódott a politikába. Az 1905. évi választásokon a szlovák nemzeti Martin Kollár mellett korteskedett. Hitel- és élelmszer-szövetkezetet alapított Alsódombón, majd Radosócon. 1918-ban a Szlovák Nemzeti Párt helyi elnöke lett, később Nagyszombatban a földműves-szövetkezet elnöke. Fivérével megalapították az első szlovákiai keresztény földműves szövetséget a szegények támogatására. A Hlinka-pártban alapításától kezdve Szlovákia autonómiájáért küzdött. 1924–1942 között a Szlovák Néppárt nagyszombati járási elnöke lett. Politikai ellenfeleinek vádaskodását a bíróság elutasította. 1938-ban a Szlovák Nemzetgyűlés képviselőjévé választották. 1943-ig tevékenykedett képviselőként, majd a párt alsódombói helyi szervezetének elnöke. Tiltakozott a szlovák felkelés katonáinak Németországba hurcolása ellen. Közben egyházi iskolai tanfelügyelő és a Jókői Espereskerület esperese volt. 1945 májusában Nagyszombatban letartóztatták, lipótvári és pozsonyi raboskodás után 1946-ban 8 év börtönre ítélték. Illaváról 1954-ben amnesztiával szabadult.

Irod.: *Lexikón...* 1085-1086 (Róbert Letz).

²⁸ A *Lexikón...* szerint 1916.

Hiányzik a szlovák lexikonból a minden bizonnyal szlovák, az előbbi fivére, PLECHLO, Ján (1867–1931), a Jókői Espereskerület esperese, Kátlóc plébánosa, PODHRAGYAI Pál (1843–1910) turóci apát, selmecebányai plébános, POECK József (1823–1895) pozsonyi kanonok, Blumentál plébánosa, POECK Rezső (1837–1904), Sárfő, Nyitrapereszlény plébánosa, POGONYI Tibor (1912–1986), akit a csehszlovák hatóságok 1945-ben Füzesgyarmatról kiutasítottak, POHL János (1854–1923), aki Egegen is plébánoskodott, POKORNY Adolf (1839–1894), Boldogfalva plébánosa. Mindenképpen a *Lexikón...*-ba tartozik POKORNY Emmánuel (1860–1939), aki Selmecebányán hitoktatóként kezdte pályáját, és hittankönyveiből szlovákra is fordítottak. Nem szerepel POKORNY István (1859–1941), Deménd plébánosa, POLATSEK Ernő (1853–1914), Szered plébánosa, POLCSÁK András (1870–1940), Ipolyság plébánosa, POLCZER Jenő (1883–1945?), Fél plébánosa, POLIAKOVITS Ignác (1842–1907), aki Udvardon is káplánkodott, POLIAKOVITS Ker. János (1836–1910), aki Bozók plébánosa is volt, POLLÁK Ferenc (1847–1930), Vágsellye káplánja, Vagyóc adminisztrátora, POLLÁK Tamás (1841–1930), Helemba plébánosa, POLONYI György (1886–1956), Taksony plébánosa, POMIKAL János (1843–1911), Üzbég plébánosa.

PONGRÁCZ Adolf (1837. június 15., Nedec,²⁷ Trencsén m. – 1915. szeptember 26.,²⁸ Vágújhely, Nyitra m.) esperes, választott püspök, politikus. Grófi családból származott. Tatán és Pozsonyban járt gimnáziumba, a bölseletet Nagyszombatban, a teológiát Esztergomban végezte. 1859. október 18-án szentelték pappá. Káplán volt Udvardon, majd Esztergomban 1863-ban levéltáros, 1867-ben szertartó. 1870-től Nagykér plébánosa. 1871-től vágújhelyi prépost. 1881-től három cikluson át, 1891-ig a vágújhelyi választókerület országgyűlési képviselője. 1900-ban pápai prelátus, 1906-ban vovadrai választott püspök. A Szent Sír Lovagrend tagja. Népét szerető főpap volt. Szerepeltetésének oka a szlovák kézikönyvekben nyilván főnemesi mivolta. Címerét és nevét a rendszerváltás előtti utolsó évtized szlovakizáló gyakorlata szerint szlovákosították.

Műve: *Egyházi beszéd, melyet plébánossá iktatásakor mondott... Nagykéren 1870. szept. 14.* (Pest 1870).

Irod.: NOVÁK, J., *Rodové erby na Slovensku* [Szlovákiai nemzetségcímerek] (Martin 1986) II, 125; KÄFER I., *Meditáció címeres szomorúságokról*, in *Tiszatáj* (1981) 11/31-36; *Lexikón...* 1098 (Lubomír V. Prikryl).

²⁹ A *Lexikón...* adata.

Nincs a *Lexikón...*-ban PONGRÁCZ Ferenc (1833–1912), Izsa plébánosa, PONGÁ CZ Frigyes (1885–1935), a Csejtei Espereskerület espereshelyettese, a vágújhelyi prépostság adminisztrátora, POÓR Sándor (1831–1898), Nagysúr káplánja.

PÓR Antal (1834. október 18., Esztergom – 1911. szeptember 8., Esztergom) esztergomi kanonok, tanár, történész. Eredeti Bauer családnévét 1863-ig használta. Esztergomban járt gimnáziumba. Honvéd volt a szabadságharcban, orosz és osztrák hadifogoly lett. 1850-ben felvették az esztergomi szemináriumba. A bölcseletet a pozsonyi Emericanumban és Nagyszombatban hallgatta, a teológiát pazmanitaként Bécsben. 1857. október 20-án szentelték pappá. 1872-ig a Nagyszombati Érseki Főgimnázium tanára, majd Esztergom városi plébános, az espereskerület esperese és tanfelügyelő. 1874-től pápai káplán, 1875–1881 között Esztergom város országgyűlési képviselője. 1880 júniusában a pozsonyi társaskáptalan kanonokja, 1893 októberében esztergomi kanonok. 1982-től az MTA rendes tagja. A Magyar Történelmi Társulat tagja, a Heraldikai és Genealógiai Társulat igazgatója, a Szent István Társulat Tudományos és Irodalmi Osztálya, a Historia Regni Hungariae Illustrantia sorozat kiadói bizottságának tagja, Budapest-Erzsébetváros tiszteletbeli polgára. Történetíróként sokat foglalkozott Esztergommal. Jelentős összegű alapítványokat tett szülővárosának, és neki is köszönhető a bazilika előtti Patrona Hungariae szobor. Munkái fontos forrásokat biztosítanak a mai Szlovákia egykori magyarországiságának történetéhez, ezért szerepeltetése a *Lexikón...*-ban indokolt.

Műveiből: 1. *Szent István király* (Pest 1871). 2. *Elnöki jelentés, melyet a pozsonyi Toldy-kör közgyűlésén 1883. jan. 7. mondott* (Pozsony 1885). 3. *Rónay Jácint* (Budapest 1885). 4. *Érdekes per a XIV. századból. Adatok Pozsony történetéhez* (Budapest 1885). 5. *Gvadányi József magyar lovas generális emlékezete* (Pozsony 1877). 6. *Trencsényi Csák Máté 1260–1321* (Budapest 1888). 7. *Csór Tamás királyi főajtónálló, liptói és kőrösi főispán, csókakői, gesztesi és ó-budai várnagy* (Kolozsvár 1890). 8. *Záh Felicián pöre* (Kolozsvár 1900). 9. *Az Esztergom-várbeli Szent István első vértanúról nevezett prépostság története* (Budapest é.n.).

Cikkeiből: 1. *Magyar prédikációk Pozsonyban*, in *Pozsonyvidéki Lapok* (1882) 13., 34., 39. sz. 2. *Pozsony és a harmadik magyar egyetem*, in *Pozsonyvidéki Lapok* (1882) 50., 52. sz., (1883) 21-43. sz. 3. *Isten hozott! Üdvözlét a Petőfi-Társasághoz*, in *Po-*

zsonyvidéki Lapok (1883). 4. A pozsonyi társaskáptalan egyik kanonokja és préposti helytartó: Halli János házának leltára 1555, in *Történelmi Tár* (1884). 5. A pozsonyi társaskáptalan őrkanonoki házának leltára 1557, in *Történelmi Tár* (1884). 6. A pozsonyi társaskáptalan idősb kanonokja: Balaszentmiklósi György leltára 1558, in *Történelmi Tár* (1884). 7. Rónay Jácint, in *Pozsonyvidéki Lapok* (1884) 59., 61., 66., 71., 107. sz., (1889) 76. sz. 8. A nagyszombati csizmadia mesterlegények rendtartása 1674 és 1705-ből, in *Történelmi Tár* (1885). 9. Szemelvények a pozsonyi társaskáptalani egyház levéltáraiból, in *Történelmi Tár* (1885). 10. A nagyszombati iskola a XVI. században, in *Katholikus Szemle* (1887). 11. A pozsonyi püspökség, in *Nyugatmagyarországi Híradó* (1891) 44. sz. 12. Az Anjou-kori Mária-kép Krumauban, Csehországban, in *Archeológiai Értesítő* (1893). 13. A roznyói bányák bérbeadása 1332, in *Magyar Gazdaságtörténeti Szemle* (1899). 14. Nagyszombat város megváltja magát a tized fejezetébe alól 1347-ben, in *Magyar Gazdaságtörténeti Szemle* (1899). 15. Rózsahegy város kezdete, in *Magyar Gazdaságtörténeti Szemle* (1900). 15. II. Pozsonyi városház kapualjának zárköveiről, in *Pozsony város története* (1903).

Irod.: *Lexikon...* 1103-1104 (Vojtech Strelka); MKL XI, 150-151 (Viczián János).

Nem került a szlovák kézikönyvbe PORDÁN László (1919–2005?), aki Érsekújváron káplánkodott, ahonnan a csehszlovák hatóságok kiutasították, PORUBSZKY Béla (1886–1948), Sissó, (Pozsony)Almás plébánosa.

PORUBSZKY Géza Viktor (1887. március 12., Garamdamásd, Bars m. – 1971. augusztus 6., Várpalota, Veszprém m.) plébános, országgyűlési képviselő. Léván és Esztergomban végezte a gimnáziumot, a teológiát Bécsben és Budapesten.²⁹ 1910. július 14-én szentelték pappá. Káplán Nagyoroszipban, majd Ipolyságon, ahol 1913-tól gimnáziumi hittanár is. 1914-ben a lévai tanítóképző hittanára. 1916-ban adminisztrátor Léván, majd tábori lelkész. 1918 végén Esztergom-Belváros káplánja, 1921-től Kéménd plébánosa. 1935–1938 között nemzetgyűlési képviselő Prágában az Országos Keresztényszocialista Párt színeiben. E párt vezetőségének tagja, majd a Felvidéki Egyesült Magyar Párt járási elnöke, országgyűlési képviselő. 1938. október 7-én Pozsonyban részt vett a Magyar Nemzeti Tanács ülésén, ahol kikiáltották az elszakadást Csehszlovákiától, amiért halálra ítélték, de a bécsi döntés miatt végrehajtani

nem tudták. 1945-ben a csehszlovák hatóságok bebörtönözték, majd kiutasították. Hédvérár plébánosa lett. A kézikönyveink közötti különbségek jelzik a közös feldolgozás szükségességét. Az ő esetében a szlovák lexikonban másokkal ellentétben nincs szó a törvény szigoráról, illetve burzsoá nacionalistának bélyegzéséről, a magyarból hiányoznak a középiskolai adatok.

Irod.: *Lexikon...* 1107 (Vojtech Strelka); MKL XI, 171 (Viczián János).

Nem található a szlovák kézikönyvben a bizonyára szlovákul is pasztoráló POSCH Sámuel (1817–1899), Szenográd plébánosa, a Bozóki Espereskerület esperese,³⁰ PÖLCZER Frigyes (1914–1989), akit vágssellyei hitoktatóként a csehszlovák hatóságok kitelepítettek, PÖTHE Mór (1884–1956), Alsószelezsény adminisztrátora, PRÁGAY József (1868–1938), aki Érsekújváron is káplánkodott, PRAZNOVSZKY Antal (1862–1929), Pöstyén plébánosa, PRAZNOVSZKY József (1842–1912), szintén Pöstyén plébánosa.

PRAZNOVSZKY Mihály/Michal (1829. szeptember 21., Galgóc, Nyitra m. – 1902. december 8., Ompitál, Pozsony m.³¹) plébános, író. A középiskolát és a bölcséletet Nagyszombatban végezte, a teológiát 1852–1855 között Bécsben. 1855. március 14-én szentelték pappá. Ekkor Bakabányán, 1856-ban Nagyszombatban lett káplán. 1862-ben Modoron, 1871-ben Nadlányban, 1877-ben Drahócon volt plébános és a Nagykosztolányi Espereskerület espereshelyettese.

Műve: *Wolba snemowého Wislanca w okrese Frajsstackém 1881* [Országgyűlési követ választása a galgóci kerületben] (Trnava 1881).

Cikkeiből: 1. *Dopisy z Trnavy* [Nagyszombati levelek], in *Cyryll a Method* (1859).³² 2. *A modori vegyes házasságok körüli észrevételek*, in *Idők Tanúja* (1865) (1868). 3. *Felsőmagyarországi reflexiók*, in *Magyar Állam* (1885–1892). 4. *A protestáns türelem és a katolikus autonómia szükségessége*, in *Idők Tanúja* (1868. aug. 20.).

Irod.: *Lexikon...* 1119 (Hadrián Radváni); MKL XI, 248 (Viczián János).

Nem található a szlovák kézikönyvben PRENNER Béla (1984–1983), akit Tardoskedd plébánosaként a csehszlovák hatóságok kiutasítottak, PRE-

³⁰ *Csesztve* és *Litava* nem található a kézikönyvekben, *Szénavár* magyar alapja pedig *Senográd*.

³¹ Születési dátuma a *Lexikon...* szerint szept. 23., halála helye pedig *Dolány*, amelynek magyar

SINSZKY Ferenc (1908–1945?), Zselíz, Muzsla, Vágszerdahely, Hidvég káplánja.

PRÍHODA, Pavol (1840. október 10., Szokolca, Nyitra m. – 1908. július 15.,³³ Búrszentmiklós, Pozsony m.) szlovák plébános, népművelő, író, méhész. Középiskoláit Uherské Hradiště-ban és Nagyszombatban végezte, ugyanitt a bölcseletet is, a teológiát Esztergomban. 1864. február 28-án szentelték pappá. 1865–1877 között adminisztrátor volt Egbellen, 1877–1879 között Szokolcán és Péterfalván, 1879-től Dojcsón, majd Szomolánkán. Ott plébános lett. 1882-től Stepano plébánosa, 1888-tól Búrszentmiklóson plébános, a Morvaszentjánosi Espereskerület jegyzője. Esztergomban a szlovák kispapok irodalmi iskolájának egyik alapítója. Fordításokon kívül saját, a családi neveléssel foglalkozó elbeszéléseket írt, de legfőképpen a vallásos irodalmat művelte. Fáradhatatlan népművelő volt. Egbellen olvasókört, majd műkedvelő színielőadásokat szervezett. Jelentős érdemeket szerzett a méhészetben. A znióváraljai szlovák gimnázium támogatói közé tartozott, és a Szent Adalbert Társulat alelnöke is volt.

Műve: SCHMID, Ch., *Ružový kričok. Čerešne* [Rózsabokor. Cseresznye], in *Spisy Šmidové Pre pospolitý ľud, vyd. Ivan Dusa-rov*. V (Skalica 1866).

Prédikációiból: 1. „*A naplnení sú všetci duchom svätým.*” *Na deň zoslania Ducha svätého* [„És mindannyian elteltek a szentlélekkel.” A Szentlélek elküldésének napjára], in *Sion* (1860) 560-566. 2. *Kázeň pohravná nad hrobom mládenca* [Gyászbeszéd ifjú sírja felett], in *Sion* (1870) 255-257. 3. *Ktorí ľudia nebudú súdení?* [Kiket nem ítélnék már el?], in *Kazateľ* (1874). 4. *Od maľučkosti závisí často veľiké šťastie i nešťastie* [Gyakran apróságoktól függ a nagy szerencse és szerencsétlenség], in *Kazateľ* (1877). Elbeszéléseiből: 5. *Ovocie výchovy* [A nevelés gyümölcse], in *Cyrill a Method* (1863) 15-18. sz. 6. *Nešťastná rodina* [Szerencsétlen család], in *Vojtech* (1864-1865) 19.

Irod.: MILKIN, Tichomír, *Výročitej pamiatke posvätenia na kňazstvo... Pavla Príhody, farára včul na Búroch* [Pavol Príhoda, most Búrszentmiklós plébánosa pappá szentelésének évfordulója], in *Katolícke noviny* (1889) 5. sz.; *Lexikón...* 1121 (Eva Fordinálová).

neve *Ompítal* volt. Az egész szócikk mindkét kézikönyv bizonytalanságát, a közös feldolgozás szükségességét jelzi.

Nem található a szlovák lexikonban PRIKASZKY László Leó (1875–1938), Dojcs plébánosa, PRISTYÁK Nétusz (1837–1897), a Verebélyi Espereskerület esperese, esztergomi tb. kanonok, valószínűleg Scitovszky érsek rokona, PROBSZT Dénes (1840–1920), a nagyszombati Szent József-templom igazgatója, a Szent Sír Lovagrend tagja.

PROHÁSZKA Ottokár székesfehérvári püspök szülőhelye, Nyitra, valamint szlovák nyelvtudása okán került a szlovák lexikonba. Ott Ivan Chalupecký összefoglalása számot tart a magyar tudomány érdeklődésére, a további együttműködés folytatásához, ezért szó szerint közöljük:

„Rómában, a Német–magyar Kollégiumban végzett teológiai tanulmányai után 1881-ben pappá szentelték. 1884-től Esztergomban teológiai tanárként működött, 1904-től Budapesten dogmatikát adott elő. 1905-ben Székesfehérvár püspöke lett. A Katolikus Néppárt egyik társalapítója, az Országos Keresztényszocialista Párt egyik alapítója, 1920–1922 között országgyűlési képviselő, majd a Keresztény Egyesülés Pártja elnöke. 1909-ben az MTA levelező, 1920-ban rendes tagja lett, 1926-ban a Kisfaludy Társaság tagja. – A XIII. Leó pápa *Rerum novarum* enciklikájában meghirdetett keresztény szociális tanítás legjelentősebb propagátorai közé tartozott. Egész Magyarhonban tartott prédikációival, majd cikkeivel, könyveivel, szervező és politikai tevékenységével vezette a keresztény irányba a magyar értelmiség harcát mind a szocializmus, mind a liberalizmus ellen. Keresztény alapú szociális reformra törekedett, ami mindenki számára tisztességes életet tett lehetővé. A filozófiában a bergsonizmust követte a neotomizmussal szemben. Összegyűjtött munkái huszonöt kötetben jelentek meg 1928–1929-ben, és nagy hatásuk volt.”

Nem került a szlovák kézikönyvbe PROKOP Ferenc (1880–1927?), Kosút adminisztrátora, PROKOPOVSZKY Dániel (1816–1900), Diószeg, Somorja káplánja, PSITEK István (1859–1936), aki szlovákul is pasztorált, és Bártfán volt igazgató és tanító, PUCHARDT Béla (1887–1952), Szered plébánosa, PUHAN Ferenc (1867–1916), aki kiségitő volt Kékkön, a bizonyára szlovákul is pasztoráló PUKANCSIK István (1851–1931), Kutty, Brockó³⁴ plébánosa, PULLMANN Ágoston (1887–1933), Morvaszentjános, Vittenc káplánja, Nagybresztován adminisztrátora, PULLMANN András (1842–1930), Radosna plébánosa, PUSKER Ferenc (1892–1938?), Vittenc, Morvaszentjános adminisztrátora.

³² RIZNER idézett bibliográfiája alapján.

³³ A *Lexikón...* szerint.

³⁴ *Gázlós* eredeti magyar neve.